

Klimaatakkoord

Voortgang, inhoud en wat betekent het voor Zeeland

Zicht op beleid, 1 februari 2019

Agenda

Deel 1: **Wat staat er in het klimaatakkoord?**

Deel 2: **Wat doen we zelf?**

Aanleiding

Parijs

Groningen

Oliestaten

Wanneer wordt het droog?

Boer Teunis Doort doet in Kringsingen wat hij kan om zijn akker droog te krijgen na de overvloedige regenval. Het waterschap helpt hem daarbij. Daarmee levert hij de akker van 12.000 truck in een van de Schelde.

Groenpaar laat leven bij crash vliegafslag

Zijn vliegtuig vloog over de Schelde. Het vliegtuig vloog over de Schelde. Het vliegtuig vloog over de Schelde.

Markt mogelijk gemanipuleerd

'Slijtvaste autoband geweerd'

De autobandindustrie is in Nederland. De autobandindustrie is in Nederland. De autobandindustrie is in Nederland.

Zijn hele oogst verloren!

Wanneer wordt het droog? Zijn hele oogst verloren!

Nieuwsstandaard	
1. Nieuwsstandaard	100,000,000
2. Nieuwsstandaard	100,000,000
3. Nieuwsstandaard	100,000,000
4. Nieuwsstandaard	100,000,000

Status Landelijk Klimaatakkoord

- Onderhandelingen onder leiding van de SER
- Ontwerpakkoord gepresenteerd 21 dec jl, dan:
  - *Doorrekening PBL*
  - *Traject ondertekening door o.a. provincies*
- Regio's vertalen uitvoering regionaal in een Regionale Energiestrategie (RES):
- Vervolgens uitvoering en doorwerking in omgevingsbeleid van de overheden

Klimaatakkoord: energietransitie (CO₂) in sectoren:

Elektriciteit

Warmte in de gebouwde omgeving

Industrie

Mobiliteit

Landbouw en landgebruik

Elektriciteit

Doel: opwekking duurzame stroom

- *Basisscenario 2030: 84 TWh*
- *Daarvan 49 TWh wind-op-zee*
- *Resteert 35 TWh wind en zon op “land”*
- *35 TWh = 126 PJ. 1/12^e daarvan is 10,5 PJ*

Randvoorwaarden:

- *Techniekneutraal: regio's bepalen zelf of ze kiezen voor wind, zon of water. En kiezen zelf de locaties*
- *Participatie omwonenden in projecten wordt gestimuleerd*
- *Particuliere zonnepanelen op woningen tellen niet mee*
- *SDE+ subsidie wordt verbreed*

Warmte in de gebouwde omgeving

- Doel: aardgasvrij maken van woningen
- Gemeenten hebben primaat
  - *Provincies ondersteunen/faciliteren*
- Wijk aanpak
  - *Gemeenten moeten warmtetransitieplannen maken, per dorp en per straat*

Industrie

- Doel: uitstoot van broeikasgassen naar nagenoeg **nul** in 2050
- Mix van opties om te komen tot een circulaire industrie:
  - *Energiebesparing*
  - *Duurzame warmte (geothermie, biomassa)*
  - *Elektrificatie*
  - *Groene waterstof*
  - *CO2-opslag (CCS)*
  - *Biobased grondstoffen*
- In 2019 vindt nadere uitwerking van de instrumenten (programmatische aanpak) plaats
- CO2-reductieplannen per bedrijf worden wettelijk verplicht
- Aanbod vanuit Zeeland (en West-Brabant) is gedaan door platform Smart Delta Resources

Mobiliteit

- Proces: onder tijdsdruk. Brief IPO 17/2 met randvoorwaarden naar minister Wiebes. Geen akkoord, onderhandelingsresultaat. Randvoorwaarden MRB: garanties en openhuishouding, opcenten is breekpunt.
- Doel: duurzaam en zorgeloos mobiliteitssysteem voor iedereen.
- Inhoud:
  - *Stimuleren elektrisch personen vervoer (opcenten)*
  - *Verduurzaming Logistiek (duurzame energie dragers)*
  - *Verduurzaming Personenvervoer (werkgeversaangepak)*
  - *Verkenning alternatieve bekostiging*
- Cross sectoraal

Mobiliteit

- Als belangrijk instrument wordt gezien: Regionale mobiliteitsprogramma's: waarin bereikbaarheid, duurzaamheid, veiligheid en leefbaarheid. Regio's dus aan zet!
- Het Rijk heeft toegezegd om, met €10 miljoen per jaar, een begin te maken met de financiering van de onrendabele top van zero-emissie bussen
- Overheden maken gezamenlijk afspraken over zero-emissie GWW (in hun rol als inkoper en opdrachtgever)
- Wettelijk vastgelegd CO2-norm voor werkgerelateerd verkeer voor werkgevers van 100+ medewerkers
- (nog) geen extra impuls voor OV, fiets, en smart mobility (MIRT)

Landbouw en landgebruik

- Breed pakket aan maatregelen in:
  - *Glastuinbouw*
  - *Veehouderij (melk, varkens)*
  - *Veenweidegebieden*
  - *Landbouwbodems en vollegrondsteelten*
  - *Natuur, bomen, bos*
  - *Voedsel*
- Integrale aanpak gecombineerd met doelen transitie landbouw, voedsel en biodiversiteit (landbouwvisie minister, IBP vitaal platteland).
- Financiering: bestaande budgetten (koppeling GLB) en verdeling klimaatveloppe (360 mln: 120 mln vee, 120 mln glas, 60 mln veenweide en bodem, 50 mln natuur, 10 mln voedsel)
- Bodems en vollegrond: organische bodemverbetering, grondbewerking, eiwittransitie, bouwplan, precisielandbouw, pachtbeleid
- Natuur, bos: voorkomen ontbossing, vergroten vastlegging (inrichting en beheer), Uitbreiding (o.a 6000 ha bos)

Planning Klimaatakkoord

21 dec 2018 Presentatie Ontwerpakkoord

13 mrt 2019 Doorrekening door PBL gereed

20 mrt 2019 **Statenverkiezingen**

april-mei 2019 Appreciatie doorrekening

27 juni 2019 Besluitvorming IPO Bestuur

Politieke speelruimte

Speelruimte bij landelijk Klimaatakkoord beperkt:

- IPO is één van de 100+ deelnemende partijen
- Zeeland is daarbinnen 1/12^e
- (Politieke) druk vanuit “Den Haag” en de “polder”

➔ • **Wél veel invloed op het “hoe”:** regionaal maatwerk in de RES!

IPO focust in onderhandelingen op:

- Procesmiddelen van €12 miljoen per jaar voor de 30 RES-regio's
- Belastinggrondslag (verlies opcenten wegens vrijstelling EV)
- Een wettelijk geborgde verplichting voor de industrie, gericht op een eerlijke verdeling van de lasten tussen inwoners en industrie
- Een disclaimer voor financiële en juridische consequenties

Rollen PS

Wat is al achter de rug:

- November 2017: notitie netwerksturing in PS vastgesteld, met daarin aanpak energiedialoog en betrekken netwerk
- Juni 2018: Tussenstand Klimaatakkoord is met uitgebreide toelichting en appreciatie ter info aan PS gestuurd. Idem met Ontwerpakkoord van 21 dec jl
- 29 aug 2018: IPO-Roadshow over Klimaatakkoord en RES in ZB
- September 2018: Plan van aanpak RES in PS
- 31 okt 2018: Formele aftrap Zeeuwse RES in CineCity
- Oktober 2018: update notitie netwerksturing in PS vastgesteld, met daarin bekrachtiging aanpak netwerksturing en governance RES

Rollen PS

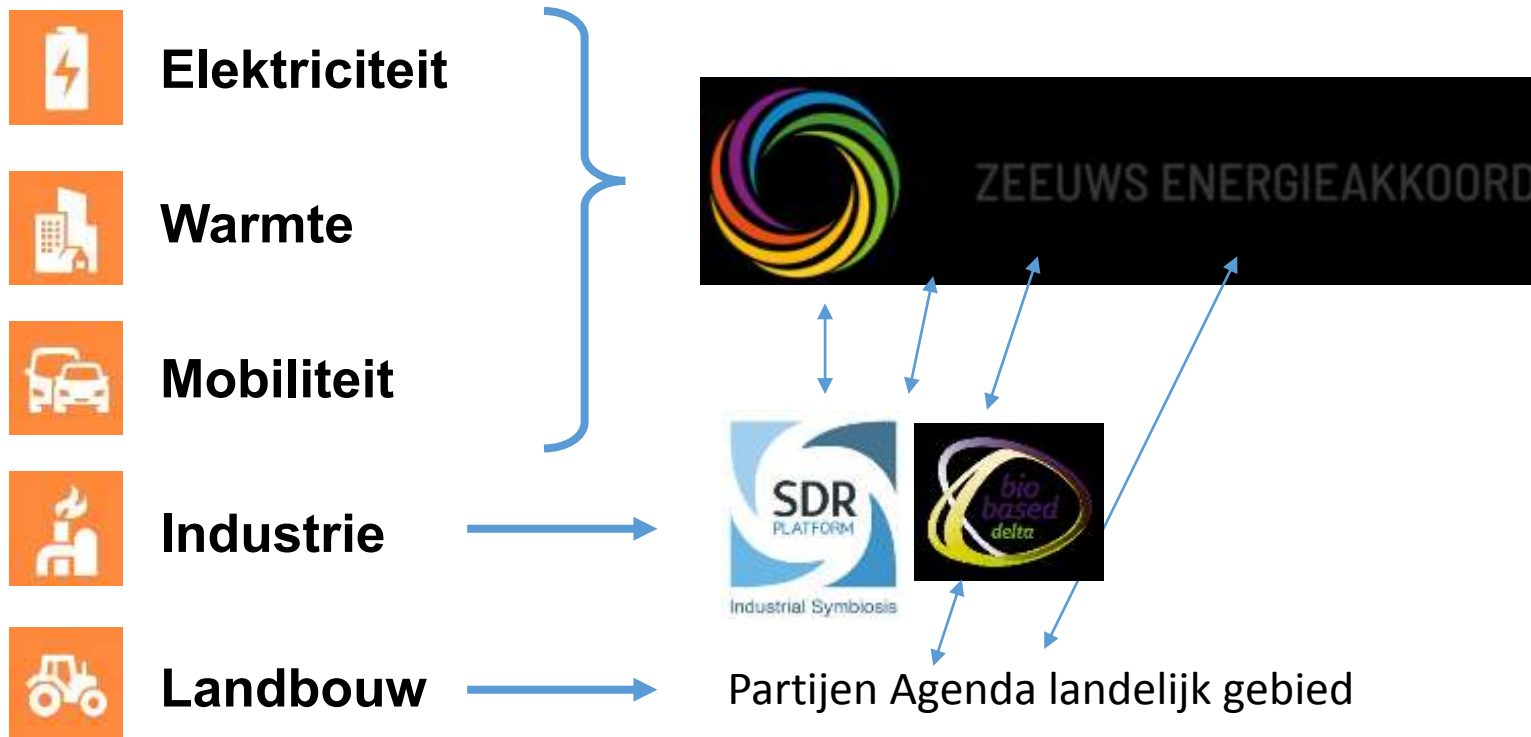
Wat komt nog:

- Vanuit Zeeuws Energieakkoord worden bijeenkomsten gepland voor raden en staten (*februari, zomer en najaar*)
- PS mogen stemmen over ondertekening Klimaatakkoord door IPO
- Indien de concept RES bouwstenen bevat die strijdig zijn met het provinciaal beleid dan worden deze bouwstenen voor (tussentijdse) besluitvorming aan PS voorgelegd
- Eind 2019: RES ter besluitvorming in PS
- Daarna in de komende jaren diverse rollen bij wettelijke borging in provinciaal omgevingsbeleid (implementatie omgevingswet)

Klimaatakkoord in de regio

Wat doen we zelf?

- Regionale energiestrategie (RES)
- Regionaal duurzaam mobiliteitsprogramma
- 'Zeeuwse agenda toekomst landelijk gebied
- Omgevingsvisie

Geen directe relatie met klimaatakkoord, wel relevant:

- Regionale adaptatiestrategie (RAS)
- Circulaire economie strategie (CES)

Regionale Energiestrategie

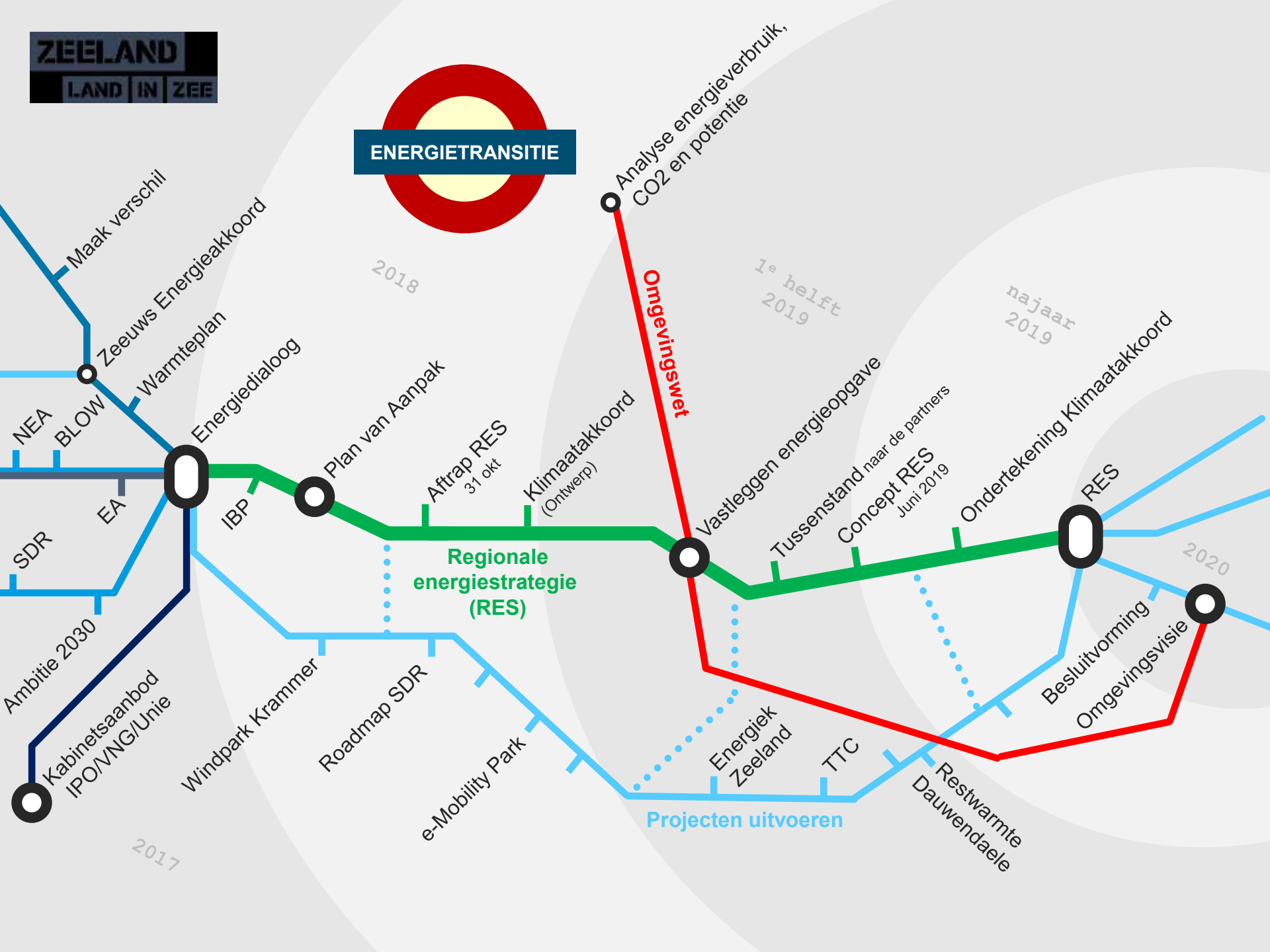
Parijs op z'n Zeeuws

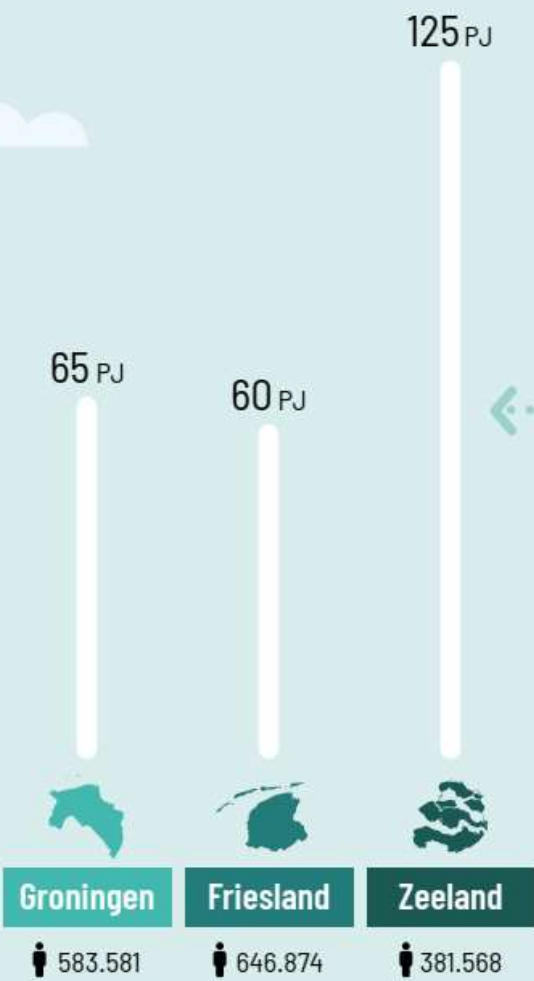
Uitvoering van het Klimaatakkoord:

- Vindt met regionaal maatwerk plaats via de RES (*Regionale Energiestrategie*)
- Netwerksturing!
- Zeeland is al begonnen en is landelijk één van de koplopers

ENERGIETRANSITIE

Verdeling energiebehoefte Zeeland

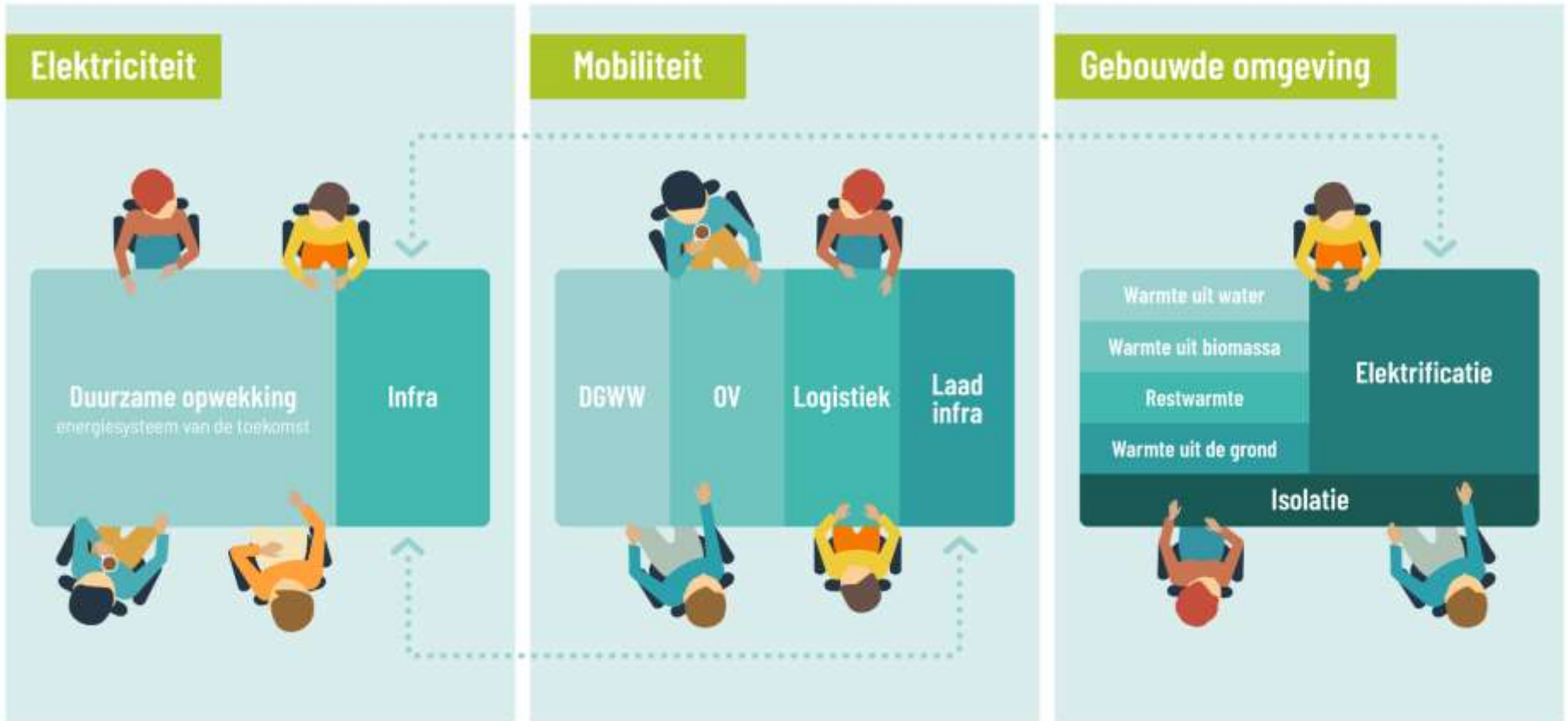
Organogram

Sectortafels

Planning RES Zeeland

- jan/apr 2019** Werkzaamheden sectortafels en cross-over sessies
- apr 2019** Concept bouwstenen gereed (politieke oordeelsvorming)
- Bijeenkomsten PS en gemeenteraden
- Vormgeving politiek-bestuurlijk proces
- juni/juli 2019** Concept RES gereed
- Bijeenkomsten PS en gemeenteraden
- eind 2019** RES vastgesteld door PS en gemeenteraden
Landelijke check: is de nationale opgave regionaal verdeeld?
Voor het geval dit niet lukt, wordt een door de decentrale overheden ontwikkelde verdeelsystematiek toegepast
- 2020** Verwerking RES in omgevingsbeleid provincie en gemeenten

Agenda toekomst landelijk gebied

Planning

sept 2018 Bestuurlijke startbijeenkomst
→ Brief PS

Voorjaar 2019 Gezamenlijke ambitie
→ GS info bijeenkomst PS

Zomer 2019 Inzet en uitvoering

2019 - 2022 Investeren, experimenteren, ontwikkelen

**Partners: o.a. ZLTO, Food-Delta, ketenpartijen,
TBO's, SLZ, medeoverheden, enz.**

Verbinding met klimaatakkoord (voorbeelden)

Ambitie uit agenda LG	Klimaatakkoord
Volhoudbare landbouw <ul style="list-style-type: none"> - Bodemverbetering, water - Eiwittransitie - Kringloop in Zeeland	Bodem en Vollegrondsteelten <ul style="list-style-type: none"> - Koolstof in bodem - Experimenten mestbeleid
Biodiversiteit <ul style="list-style-type: none"> - Versnelling natuurnetwerk - Landschapontwikkeling	Natuur, bomen, bos <ul style="list-style-type: none"> - Aanvullend bos en landschap - Herbevestiging Natuurnetwerk
Samenhangende gebiedsaanpak	Experimenteren, inrichten

Werkendeweg komende jaren verbinden

Regionaal mobiliteitsprogramma

ZEEUWS ENERGIEAKKOORD

Regionale Mobiliteitsprogramma

Instrument: borgen afspraken en sturing uitvoering

- Karakter: visie en integraal programma. Koppeling met RES en Omgevingswet
- Plan van aanpak op agenda BO MIRT najaar 2019
- In IPO-verband aanpak in voorbereiding

Inhoud

- Zero Emissie Bus en Doelgroepenvervoer. Concessie tot 2024. Vervroegde instroom zero emissie bussen CXX.
- Kleinschalig OV/bereikbaarheid voorzieningen.
- Living lab Smart Mobility voor personen (en goederen)

Regionale Mobiliteitsprogramma

- (Snel)laadinfra.
- Logistieke sector en scheepvaart. Reeds diverse pilots in voorbereiding:
  - *Zero Emissie logistiek i.s.m. met Zeeland Connect verkend.*
  - *Zero Emissie stads (eiland) distributie*
  - *Zero Emissie zware logistiek*
  - *Zelfrijdende vrachtauto's*
  - *Pilot laadinfra voor elektrische schepen (Greenport Brouwershaven)*
- Stimulering elektrisch vervoer.
  - *E-mobilitypark Vlissingen/Middelburg*
- Werkgeversaanpak: dienstauto's personeel en buitendienst. Koplopersaanpak vergt extra inzet. Norm en handhaving RUD (nieuw)
- Duurzaam GWW
- MIRT: heroverwegen bestaande afspraken/investeringsprogramma's

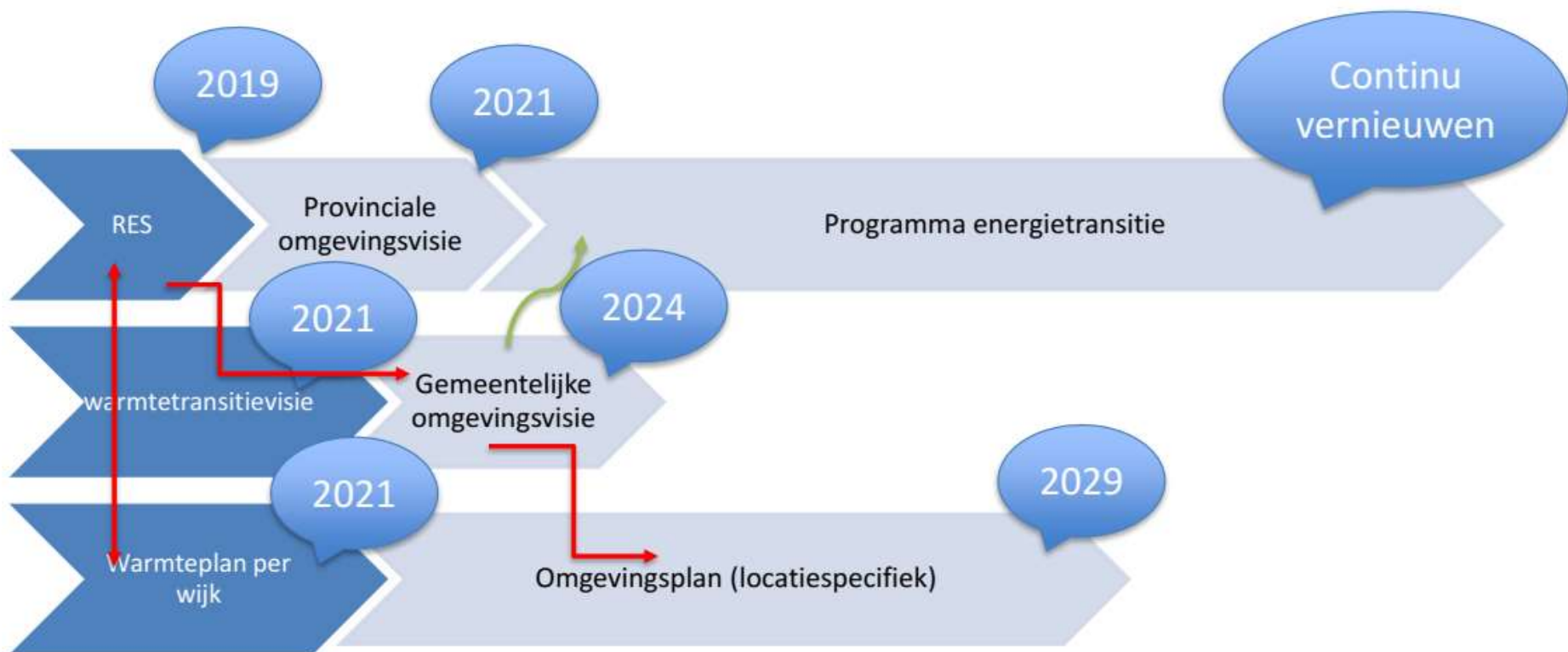

Omgevingswet

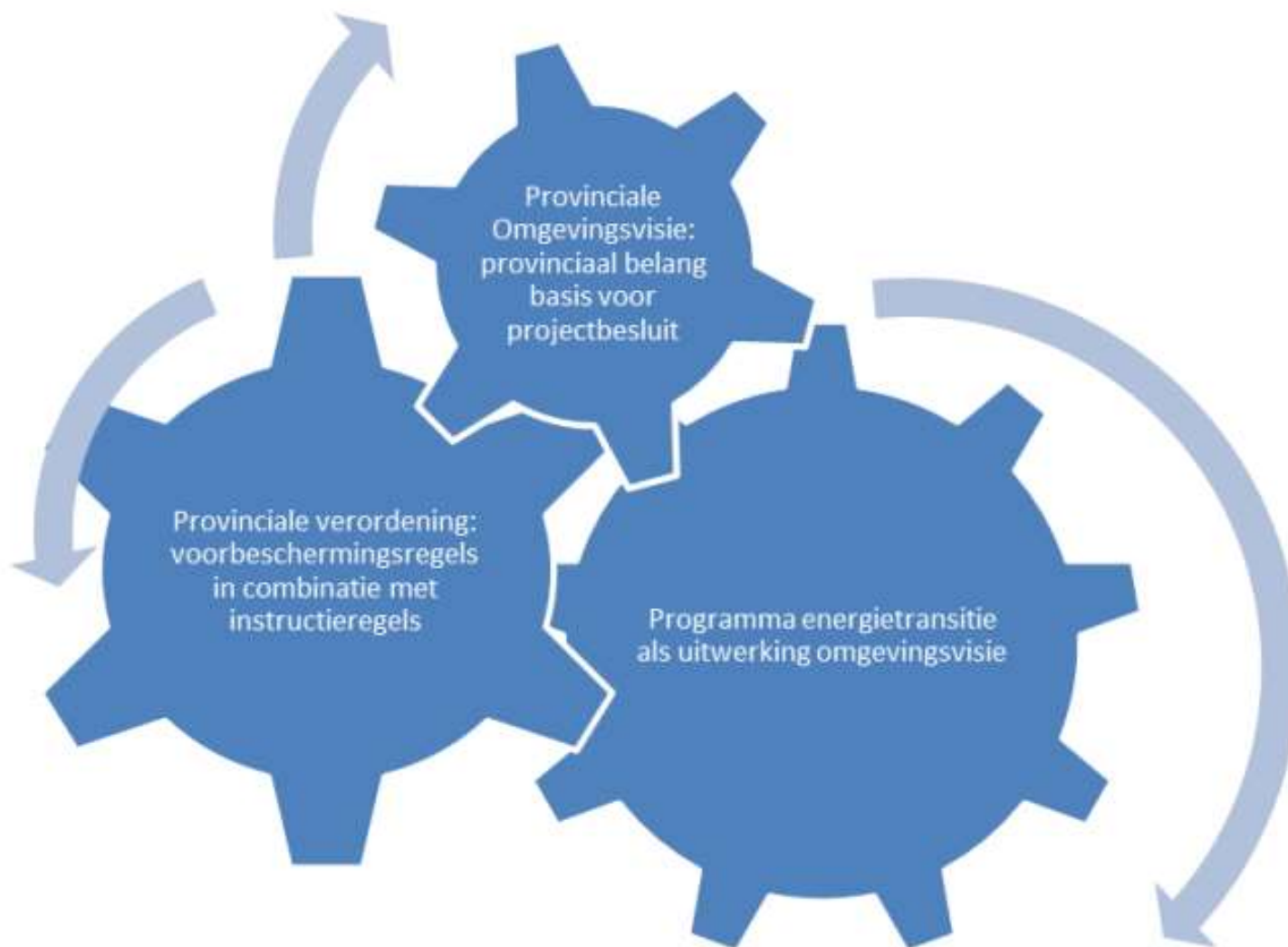

ZEEUWS ENERGIEAKKOORD

Wettelijke borging RES

Wettelijke borging RES

Maatschappelijke instellingen, overheden, bedrijven en burgers werken samen aan het Zeeuws Energieakkoord. Zij geven uitvoering aan het landelijk Klimaatakkoord voor een energieneutraal Zeeland in 2050. De initiatiefnemers zijn: netbeheerder Enduris, Impuls Zeeland, Provincie Zeeland, Vereniging van Zeeuwse Gemeenten en Waterschap Scheldestromen.

Klimaatakkoord en onze organisatie:

